

Adroddiad ar gyfer	Y Pwyllgor Archwilio	
Dyddiad	10 Medi 2018	
Swyddog Arweiniol	Ken Finch, Trysorydd yr Awdurdod	
Swyddog Cyswllt	Sandra Forrest	
Pwnc	Datganiad o Gyfrifon 2017/18	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno datganiad archwiliedig o gyfrifon 2017/19 i'r aelodau, gan gynnwys y datganiad llywodraethu, ac mae'r ddau ddatganiad wedi bod yn destun archwiliad gan Swyddfa Archwilio Cymru. Mae'r adroddiad hwn hefyd yn cyflwyno canfyddiadau Archwilydd Cyffredinol Cymru fel y nodir yn ei adroddiad.
- 2 Mae'r Pwyllgor Archwilio wedi cael y dasg o sicrhau bod craffu effeithiol yn digwydd ar yr adroddiadau cyllid, ac o wneud argymhellion i'r Awdurdod Tân ac Achub ar sail ei ganfyddiadau.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 3 Cafodd y cyfrifon drafft a'r datganiad llywodraethu eu cyflwyno i'w harchwilio ar 1 Mehefin 2018. Roedd y rhain yn cadarnhau sefyllfa alldro drafft y gwariant net, sef £33.329m, gan arwain at gyfraniad o £93,083 o'r cronfeydd wrth gefn. Nid yw'r sefyllfa archwiliedig terfynol wedi newid.
- 4 Yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2010, rhaid i'r cyfrifon archwiliedig gael eu cymeradwyo gan yr Aelodau erbyn 30 Medi.

ARGYMHELLION

- 5 Gofynnir i'r aelodau:
  - (i) nodi'r datganiad o gyfrifon a'r datganiad llywodraethu blynyddol ar gyfer 2017-18; maen nhw yn atodiad 1;
  - (ii) nodi'r adroddiad a luniwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru, sydd wedi'i gynnwys yn atodiad 2;
  - (iii) nodi ymatebion y rheolwyr i faterion a godwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol; a
  - (iv) argymhell bod y cyfrifon archwiliedig a'r datganiad llywodraethu ar gyfer 2017/18 yn cael eu cymeradwyo gan yr Awdurdod Tân ac Achub.

CEFNDIR

- 6 Yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2010, mae'r Awdurdod wedi paratoi datganiad o gyfrifon a datganiad llywodraethu, a'r ddau wedi bod yn destun archwiliad allanol.

GWYBODAETH

Perfformiad ariannol

- 7 Yng nghyfarfod yr Awdurdod Tân ac Achub ar 18 Mehefin 2018, cafodd yr aelodau adroddiad ar berfformiad ariannol 2017-18. Roedd hwn yn cadarnhau sefyllfa alldro drafft y gwariant net, sef £33.329m, gan arwain at gyfraniad o £93,083 o'r cronfeydd wrth gefn yn ystod y flwyddyn. Nid yw'r sefyllfa archwiliedig terfynol wedi newid.

Cronfeydd wrth gefn

- 8 Mae'r datganiad o gyfrifon yn cynnwys cronfa gyffredinol o £2,057,000 wrth gefn, a chronfeydd o £639,000 wedi'u clustnodi. Cedwir cronfeydd wedi'u clustnodi i liniaru rhag y costau sy'n gysylltiedig â lleihad posibl yn yr arian grant, yn y costau sy'n gysylltiedig â system radio newydd ar gyfer safleoedd tân, ac yn risgiau sy'n gysylltiedig â symudiadau yn y cyfraddau llog.

Canfyddiadau'r Archwiliad

- 9 Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru yn bwriadu rhoi barn archwilio ddiamod, sy'n golygu bod y cyfrifon yn rhoi golwg gwir a theg o drafodion ariannol yr Awdurdod. Nodwyd y materion canlynol:
- Roedd yr archwiliad wedi canfod nifer o newidiadau y cytunodd y rheolwyr arnynt. Nid oedd y newidiadau'n effeithio ar y sefyllfa yr adroddodd yr Awdurdod yn ei chylch, ac roeddent yn cynnwys nifer o addasiadau angenrheidiol i gydymffurfio'n llwyr â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol.
  - Roedd yr archwiliad wedi canfod dwy eitem arall heb eu cywiro. Roedd y rhain yn cynnwys cod anghywir i incwm o £27,000, a chronni gwariant cyfalaf am waith yn rhychwantu diwedd y flwyddyn. Rhoddir cyfrif llawn a chywir am yr eitemau hyn yn 2018/19. Darparwyd sicrwydd gan y rheolwyr bod y rhain wedi cael eu hystyried yn llwyr ac nid ydynt yn berthnasol i'r farn.
  - Roedd yr archwiliad hefyd wedi ystyried y modd y mae'r Awdurdod yn gweithredu Gorchymyn Cynllun Pensiwn Dynion Tân (Cymru) (Diwygio) 2014. Roedd y Gorchymyn yn cynnwys newid i'r rheoliadau pensiwn i gyflwyno pwerau newydd i'r Awdurdod allu gwneud rhai lwfansau a thaliadau dros dro yn rhai pensiynadwy dan drefniant Budd Pensiwn Ychwanegol. Yn ystod Tachwedd 2017,

daeth yn amlwg nad oedd Awdurdodau Tân ac Achub Cymru wedi gweithredu'r Gorchymyn ac roedd lwfansau dros dro wedi cael eu trin yn unol â'r rheoliadau blaenorol.

- Ar 19 Mawrth 2018, fe wnaeth yr Awdurdod Tân ac Achub gymeradwyo adroddiad yn gweithredu gofynion y Gorchymyn, gan gytuno â'r cyrff cynrychioliadol ar y dyddiad pryd y byddent yn dod i rym. Cytunwyd wedi hynny mai 1 Gorffennaf 2018 fyddai'r dyddiad hwnnw.
- O ganlyniad i'r oedi wrth weithredu'r Gorchymyn, mae nifer fach o bobl wedi ymddeol ac wedi cael setliadau pensiwn sydd heb fod yn cyd-fynd â'r rheoliadau perthnasol. Er bod yr Archwilydd Cyffredinol wedi'i fodloni nad yw'r symiau'n sylweddol, a'i fod yn bwriadu rhoi barn ddiamod, tynnwyd sylw at y mater hwn yn ei adroddiad. Mae gwaith yn mynd ymlaen yn yr Awdurdod i fynd i'r afael ag unrhyw faterion sydd ar ôl o ran cyfreithlondeb ac ariannu'r taliadau hyn ac i gytuno ar unrhyw gamau angenrheidiol i gywiro'r mater.
- Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi gwneud chwe argymhelliad o fewn ei adroddiad, a darparwyd atebion gan y rheolwyr i gefnogi gwelliant yn y blynyddoedd i ddod.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae cysylltiad rhwng yr adroddiad hwn ag amcanion llesiant tymor hir ATAGC. Mae'n adrodd ynghylch hyfywedd ariannol yr Awdurdod.
Cyllideb	Mae'r datganiad archwiledig o gyfrifon yn cynnwys yr incwm a gwariant gwirioneddol o gymharu â'r gyllideb, ac mae'n cadarnhau'r farn archwilio ynglŷn ag a ydyw'n darparu gwir a theg o berfformiad a sefyllfa ariannol yr Awdurdod ai peidio.
Cyfreithiol	Mae'r fframwaith rheoleiddiol ar gyfer llunio'r cyfrifon ar gael yn Nhudalen 1 o'r Datganiad o Gyfrifon. Mae adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru yn cyfeirio at wariant afreolaidd, a chymerir camau pellach i fynd i'r afael â'r pryderon a fynegwyd.
Staffio	Dim
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Dim
Risgiau	Os nad yw'r cyfrifon yn cael eu paratoi yn unol â'r cod ymarfer, mae'n bosibl na fydd y cyfrifon yn darparu golwg gwir a theg.